

ZAŠTO I KAKO KOMUNICIRATI S DJETETOM ?

Djeca imaju potrebu za poticajnom društvenom i fizičkom okolinom koja im pruža ljubav i podršku. Njihove kognitivne, emocionalne, tjelesne i društvene vještine se tako najbolje razvijaju . Kako odrastaju i postaju zreliji, tako se mijenjaju i njihove potrebe, vještine, interesi i izazovi s kojima se suočavaju.

Svako dijete ima pravo i potrebu da ga se sasluša i shvati ozbiljno, da se s njim razgovara od najranije dobi. Kvalitetna komunikacija s djecom razvija njihovo samopouzdanje i samopoštovanje. U svakoj fazi svoga razvoja djeca imaju jedinstvene potrebe i vještine te vlastite glasove koji zaslužuju da ih se sasluša s uvažavanjem i suosjećanjem.

Ako se djeci čitaju knjige (slikovnice, priče, bajke), učvršćuje se komunikacija među djecom i njihovim roditeljima, podupire se njihovo samopouzdanje i stjecanje znanja, obogaćuje vokabular, potiče ih se na komunikaciju, na aktivno korištenje jezika, govora.

Razvoj govora kroz faze i poticanje govora

Za uredan govorno-jezični razvoj djeteta potrebno je zadovoljiti određene uvjete kao što su biološki (razvoj cjelokupne motorike govornih organa i slušne percepcije), psihološki (razvoj intelekta) i sociološki (utjecaj okoline). Tempo razvoja govora ovisi o više faktora: genetici, temperamentu djeteta, okolini i poticajima kojima je dijete okruženo. Naš zadatak je, od samog rođenja, svakodnevno i učestalo komunicirati s djetetom, verbalizirati mu sve što se oko njega događa ili sve planirane radnje (što slijedi) kako bi ono doživjelo i upoznalo svijet oko sebe. Uvijek nastojati da se dijete osjeća uključeno u razgovor tj. da osjeti da smo s njime u interakciji i da uvažavamo njegovo prisustvo. Budući da dijete od samih početaka osluškuje govor, glasove i zvukove oko sebe, roditelj mu mora biti uzoran model kako bi dijete govor usvojilo slušajući i oponašajući ga.

DOB	FAZA RAZVOJA GOVORA (karakteristike)
2-6 mjeseci	– plačem iskazuje svoje potrebe- faza gukanja – vokalna igra (počinje spontano proizvoditi jednostavne vokalne zvukove, artikulacijski prilično neodređene) – ispušta zvukove koji sve više nalikuju glasovima – glasom izražava raspoloženja- okreće se prema izvoru zvuka
6-12 mjeseci	– ponavlja iste slogove više puta ma-ma, ta-ta. – reagira na svoje ime i na imena članova obitelji – pokušava oponašati različite zvukove – služi se glasovima da privuče i zadrži pozornost- ponavlja iste slogove više puta- okreće se prema osobi koja govori- prepoznaje riječi za neke predmete
12-18 mjeseci	– glasno brblja i oponaša glasove odraslih i zvukove iz okoline – raspolaže sa do 20 riječi, prve riječi su obično dvosložne
18-24	– slaže prve rečenice

mjeseca	– služi se više riječju nego gestom – sebe naziva imenom – koristi do 50 riječi – riječi povezuje u jednostavne rečenice (2 riječi) – koristi pitanja od 1 do 2 riječi
24 mjeseca	– oblikuje svoju prvu rečenicu, najčešće od dvije riječi
24-30 mjeseci	– služi se rečenicama od 2 do 3 riječi – postavlja pitanja sa ‘što?’ i ‘gdje?’ – odgovara na pitanja sa ‘da’ i ‘ne’ – pravilno upotrebljava zamjenice: ja i ti
30-36 mjeseci	– slaže rečenice s tri, četiri i više riječi – pravilno koristi množinu imenica i glagola – zna imenovati gotovo sve predmete koji ga okružuju – zna verbalno tražiti predmet
36-42 mjeseca	– koristi sve vrste riječi- primjenjuje gramatička pravila u slaganju rečenica
3-4 godine	– služi se višestranim rečenicama, uglavnom gramatički točno- razumije zapovijedi koje uključuju više od dva pojma- razumije upotrebu negacije i koristi je- razumije i koristi iskaze o prošlim i budućim radnjama- zna reći svoje ime i prezime – postavlja pitanja služeći se riječima: tko? što? zašto? kada? – koristi sve vrste riječi u govoru
4-5 godina	– služi se vremenskim i uzročnim rečenicama – može ispričati kraći slijed događaja – koristi odnosne zamjenice, priloge i brojeve
5-6 godina	– može samo prepričati priču – koristi složene rečenice – pravilno koristi gramatiku – pravilno primjenjuje nepravilne oblike glagola i imenica – pravilno izgovara sve glasove
6-7 godina	– u govoru koristi raznolik sadržaj- pravilno izgovara glasove- ima usvojene predvještine čitanja i pisanja

Kako poticati jezično-govorni razvoj?

Za djecu jasliske dobi:

- Oponašajte zvukove predmeta, glasanje ili dozivanje životinja kako bi ih i dijete naučilo oponašati

- Kad se brinete o higijeni djeteta ili ga presvlačite, verbalizirajte sve što radite kako bi shvatilo da svaka radnja ima svoj naziv i kako biste kontinuirano bili u interakciji s djetetom.
- Igrajte se jačinom svojeg glasa, izmijenjujte glasne i tihe riječi/rečenice.
- Vokalno se igrajte s djetetom izmjenjujući različite vokalizacije.
- Koristite geste i grimase u vokalizaciji.
- Imenujte predmete koje koristite vi ili dijete u tom trenu.
- Pjevajte pjesmice ili brojalice uz pokret.
- Čitajte slikovnice, pokazujte na likove i predmete na fotografijama i imenujte ih ili oponašajte njihove zvukove/glasove.
- Nemojte tepati djetetu kako ne bi naučilo nepravilno izgovarati riječi.
- Koristite kratke i jednostavne rečenice u govoru.
- Pružite djetetu priliku da se izrazi do kraja, imajte strpljenja da dovrši misao.
- Kroz igru ponavljajte pojedine nazive stvari koje želite da zapamti.
- Pokazujte djetetu fotografije s raznim predmetima i ispitujte ga “Je li to...?” s ciljem da ono odgovori.
- Dajte mu jednostavne naloge kako biste se uvjerali da vas razumije.
- Potičite igre pretvaranja i oponašanja svakodnevnih aktivnosti.

Za djecu vrtićke dobi:

- Pružite djetetu priliku da se izrazi do kraja, imajte strpljenja da dovrši misao.
- Dajte mu složenije naloge kako biste se uvjerali da vas razumije.
- Potičite igre pretvaranja i oponašanja svakodnevnih aktivnosti.
- Potaknite usvajanje jednostavnih prostornih odnosa pokazujući te odnose u prostoru.
- Potaknite usvajanje boja – imenovanjem, bojanjem.
- Potaknite uočavanje rima i riječi koje slično zvuče.
- Potaknite uočavanje prvog glasa u riječi.
- Potaknite brojenje, uspoređivanje čega ima više/manje?
- Potaknite spajanje glasova u riječ i rastavljanje riječi na slogove.

Odvojite vrijeme da saslušate svoje dijete i odgovorite mu na njegove potrebe kako bi znalo da ste ga slušali.

Nemojte požurivati dijete da nauči govoriti.

Prihvatite pogreške u govoru djeteta dok se ono razvija.

Svako je dijete jedinstveno i ima vlastiti tempo razvoja.

Korištena literatura: 1.Apel, K.;Masterson, J. (2004)*Jezik i govor od rođenja do šeste godine*.Zagreb: Ostvarenje.

2.Kolucki, B. ; Lemish, D.(2013) *Kako komunicirati s djecom*, načela i prakse za podršku, nadahnuće, poticaj, obrazovanje i iscjeljenje

Valentina Bedeković, odgojiteljica